

การประเมินผล

โครงการ Flag-ship

ของรัฐบาลในส่วนของ กศน.
ปีงบประมาณ 2549

สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กระทรวงศึกษาธิการ

การประเมินผล

โครงการ *Flag-ship*

ของรัฐบาลในส่วนของ กศน.

ปีงบประมาณ 2549

สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ

ชื่อหนังสือ : การประเมินผลโครงการ Flag-ship ของรัฐบาล ในส่วนของ กศน.
ปีงบประมาณ 2549

ISBN : 987-974-232-221-2

พิมพ์ครั้งที่ 1 : 1,000 เล่ม

จัดพิมพ์และเผยแพร่ : กลุ่มแผนงาน
สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
โทรศัพท์ 0 2281 5436

เว็บไซต์ : <http://www.nfe.go.th/>

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์
44 ถนนบูรณศาสตร์ หลังศาลเจ้าพ่อเสือ
เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200
โทร. 0 2224 1648 -9 โทรสาร 0 2622 1395

คำนำ

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียนได้กำหนดให้เป็นปีแห่งการปฏิรูปการจัดบริการและการบริหารการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อยกระดับการศึกษาและสร้างโอกาสการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตให้กับประชาชนนอกโรงเรียน โดยกำหนดจุดเน้นการดำเนินงานไว้ 4 ประการ คือ (1) การพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ (2) การขจัดความยากจนระดับบุคคล (3) การรักษาความมั่นคงของรัฐ และ (4) การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและสังคมเฉพาะด้าน ซึ่งโครงการ Flag-ship ของรัฐบาล ในส่วนของ กศน. ปีงบประมาณ 2549 อันประกอบด้วย โครงการคาราวานเสริมสร้างความอบอุ่นและความเข้มแข็งให้กับครอบครัวและเยาวชนนอกโรงเรียน (โครงการคาราวานเสริมสร้างเด็ก) โครงการการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาความยากจน (โครงการ กศน. เพื่อขจัดความยากจนระดับบุคคล) โครงการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (โครงการ กศน. เสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้) เป็นโครงการสำคัญโครงการหนึ่งที่ตอบสนองจุดเน้นการดำเนินงานดังกล่าว และเพื่อทราบว่าการดำเนินโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่อย่างไร จึงได้ทำการประเมินโดยใช้รูปแบบการประเมินเชิงระบบ (Systematic Evaluation Model)

การประเมินโครงการครั้งนี้ กลุ่มแผนงาน สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียนได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากผู้บริหารสถานศึกษา ผู้รับผิดชอบโครงการและประชาชนกลุ่มเป้าหมายจากทั้ง 3 โครงการ ดังกล่าว จึงขอขอบคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าสารสนเทศที่ได้จากการประเมินโครงการ Flag-ship ของรัฐบาลในส่วนของ กศน. ปีงบประมาณ 2549 ครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางการขยายผลและพัฒนาการดำเนินงานที่ถูกต้องเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานยิ่งขึ้นต่อไป

สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กระทรวงศึกษาธิการ
ธันวาคม 2549

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ปีงบประมาณ 2549 สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน ได้ดำเนินการโครงการ Flag-ship ของรัฐบาลในส่วนของ กศน. และได้ทำการประเมินผลโครงการดังกล่าวซึ่งประกอบด้วย 3 โครงการย่อยคือ 1) โครงการคาราวานเสริมสร้างความอบอุ่นและความเข้มแข็งให้กับครอบครัวและเยาวชนนอกโรงเรียน (โครงการคาราวานเสริมสร้างเด็ก) ดำเนินงานใน 10 จังหวัดนาร่อง ได้แก่ เชียงใหม่ พิษณุโลก ร้อยเอ็ด นครราชสีมา ชัยนาท กาญจนบุรี ฉะเชิงเทรา จันทบุรี สุราษฎร์ธานีและกระบี่ ในการประเมินผลดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในทุกจังหวัดที่ดำเนินโครงการ 2) โครงการการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาความยากจน (โครงการ กศน. เพื่อขจัดความยากจนระดับบุคคล) ดำเนินงานในทุกจังหวัดทั่วประเทศ ในการประเมินผลดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ใน 21 จังหวัด กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย พิษณุโลก กำแพงเพชร นนทบุรี ชัยนาท ราชบุรี เพชรบุรี ชลบุรี สมุทรปราการ อุตรดิตถ์ มุกดาหาร ขอนแก่น นครราชสีมา อุบลราชธานี สุราษฎร์ธานี พัทลุง ภูเก็ต ปัตตานี สงขลา และกรุงเทพมหานคร 1 และ 3) โครงการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (โครงการ กศน. เสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้) โดยดำเนินงาน ใน 3 จังหวัด ได้แก่ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ในการประเมินผลดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในทุกจังหวัดที่ดำเนินโครงการ การประเมินแต่ละโครงการย่อยดังกล่าว ใช้รูปแบบการประเมินเชิงระบบ (Systematic Evaluation Model) ซึ่งปรากฏผลโดยสรุปดังต่อไปนี้

โครงการคาราวานเสริมสร้างความอบอุ่นและความเข้มแข็งให้กับครอบครัว และเยาวชนนอกโรงเรียน (โครงการคาราวานเสริมสร้างเด็ก)

1. การบรรลุวัตถุประสงค์หรือประสิทธิผลของโครงการ พบว่า โครงการมีประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยปรากฏผล ดังนี้

1.1 สถานศึกษา กศน.ต้นแบบ 10 จังหวัด จัดกิจกรรมเสริมสร้างเยาวชนและครอบครัวให้กับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 39,051 คน ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือ สถานศึกษา กศน. ต้นแบบ 10 จังหวัด จัดกิจกรรมเสริมสร้างเยาวชนและครอบครัวให้กับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 25,000 คน

1.2 ครูและวิทยากรแกนนำของสถานศึกษา 10 จังหวัดนำร่อง ผ่านการอบรม จำนวน 46 คน ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือ ครูและวิทยากรแกนนำผ่านการอบรม จำนวน 30 คน

1.3 สถานศึกษา กศน.ต้นแบบ 10 จังหวัด จัดกิจกรรมเสริมสร้างเยาวชนและครอบครัว ในรูปแบบต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับปัญหาความสนใจและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ดังจะเห็นได้จากผลการประเมิน ที่พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความเห็นว่าการจัดกิจกรรมเสริมสร้างเยาวชนและครอบครัวได้สอดคล้องกับความต้องการในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) และเห็นว่าได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมคุ้มกับเวลาที่เสียไป คิดเป็นร้อยละ 96.80

1.4 เยาวชนนอกระบบโรงเรียนและพ่อแม่ผู้ปกครองในชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติ ค่านิยมที่ถูกต้อง รู้เท่าทันสถานการณ์ สามารถป้องกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างเหมาะสม ดังจะเห็นได้จากผลการประเมิน ที่พบว่า กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการได้รับความรู้ คิดเป็นร้อยละ 96.63 โดยความรู้ที่ได้รับมีหลากหลาย ได้แก่ การสร้างความอบอุ่นให้ครอบครัวโดยการปฏิบัติตนเป็นพ่อแม่/ลูก ที่ดี รวมทั้งหลักการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ($n = 643$) ความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม เช่น การเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ คนดีของสังคม ธรรมะกับชีวิต และพระคุณของพ่อแม่ เป็นต้น ($n = 615$) การสร้างความสามัคคีในครอบครัว ($n = 565$) เพศศึกษา ($n = 545$) กฎหมายในชีวิตประจำวัน ($n = 522$) การประหยัดพลังงาน ($n = 517$) การประกอบอาชีพเสริม ($n = 509$) ปัญหาและวิธีแก้ปัญหาเด็กวัยรุ่น ($n=501$) ปัญหาและวิธีเลี้ยงยาเสพติด ($n = 477$) การรักษาสีงแวดล้อม ($n = 455$) การรักษาภรรยาจร ($n = 431$) เศรษฐกิจพอเพียง ($n=398$) เกษตรกรรม ($n = 376$) การปฏิบัติตนของวัยรุ่น ($n = 324$) และการคบเพื่อน ($n = 289$) ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มเป้าหมายสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ คิดเป็นร้อยละ 96.58 และสามารถให้คำปรึกษาด้านครอบครัวกับคนใกล้ชิดของกลุ่มเป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 90.88

1.5 กลุ่มเป้าหมายและเครือข่ายในชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน พัฒนาชุมชน สถานีวิทยุชุมชน วัด เกษตรอำเภอ โรงพยาบาล สถานีตำรวจ สาธารณสุขอำเภอ และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สามารถจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความอบอุ่นและความเข้มแข็งให้กับครอบครัวในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 54.35 ซึ่งแต่ละชุมชนจัดกิจกรรมดังกล่าว

ได้จำนวน 1 – 3 ครั้ง โดยมีบุคลากรสถานศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านวิชาการ/เนื้อหากิจกรรม ด้านการประสานงานต่าง ๆ ด้านวิทยากร ด้านเป็นที่ปรึกษาในการจัดกิจกรรม ด้านวัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ รวมทั้งสถานที่ ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือ เครือข่ายเยาวชน/พ่อแม่ ผู้ปกครอง ในชุมชนรวมตัวกันจัดกิจกรรมการสร้างสรรค์ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสร้างความอบอุ่นและความเข้มแข็งให้กับเยาวชนและครอบครัวอย่างน้อย 1 ครั้ง

2. ความพึงพอใจของเยาวชน พ่อแม่/ผู้ปกครอง เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโครงการ พบว่า เยาวชน พ่อแม่ผู้ปกครอง มีความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามโครงการทุกประเด็นอยู่ในระดับ “มาก” โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจจากมากไปน้อย ดังนี้ วิทยากร/ผู้จัดกิจกรรมสามารถให้คำแนะนำในแต่ละกิจกรรมได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.03$) วิทยากร/ผู้จัดกิจกรรมมีความรับผิดชอบ และตรงต่อเวลา ($\bar{X} = 4.00$) กิจกรรมมีเนื้อหาสาระที่สามารถนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้ ($\bar{X} = 3.96$) เนื้อหาสาระที่ได้รับจากกิจกรรมตรงกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ($\bar{X} = 3.94$) กิจกรรมมีความหลากหลาย ($\bar{X} = 3.91$) ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.88$) มีการจัดบรรยากาศในการจัดกิจกรรมได้ดี ($\bar{X} = 3.87$) และมีความพร้อมและความสมบูรณ์ของอุปกรณ์ เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 3.83$) ตามลำดับ

3. ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จากการดำเนินโครงการคาราวานเสริมสร้าง ความอบอุ่นและความเข้มแข็งให้กับครอบครัวและเยาวชนนอกโรงเรียน (โครงการคาราวานเสริมสร้างเด็ก) พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนมีความแน่นแฟ้นมากขึ้น โดยเยาวชนส่วนใหญ่หลังเข้าร่วมกิจกรรม รู้สึกมีความสุขเมื่ออยู่พร้อมหน้าพร้อมตาทั้งครอบครัวมากขึ้น โดยคิดเป็นร้อยละ 69.55 รองลงมา ได้แก่ มีความขัดแย้งกับคนในครอบครัวน้อยลง (ร้อยละ 69.40) มีความเข้าใจคนในครอบครัวมากขึ้น (ร้อยละ 69.10) เมื่อเกิดปัญหาสามารถปรึกษากับครอบครัว (พ่อ/แม่/พี่น้อง) ได้มากขึ้น (ร้อยละ 65.40) ใช้เวลาในการพูดคุยกันในครอบครัวมากขึ้น (ร้อยละ 60.95) ใช้เวลาอยู่กับครอบครัวมากขึ้น (ร้อยละ 59.00) ครอบครัวมีกิจกรรมร่วมกันมากขึ้น เช่น ดูทีวี ดูหนัง ไปเที่ยว ไปพักผ่อน เป็นต้น (เป็นร้อยละ 55.10) มีการหยอกล้อกันในครอบครัวมากขึ้น (ร้อยละ 52.20) สามารถแสดงความรักกับคนในครอบครัวโดยไม่เคอะเขินได้มากขึ้น เช่น การโอบกอด การจับมือ และการหอมแก้ม เป็นต้น (ร้อยละ 52.00) และ ใช้เวลาในการรับประทานอาหารร่วมกันมากขึ้น (ร้อยละ 51.25) ตามลำดับ

โครงการ กศน. เพื่อขจัดความยากจนระดับบุคคล (โครงการคาราวานแก๊จน)

1. การบรรลุวัตถุประสงค์หรือประสิทธิผลของโครงการ พบว่า โครงการมีประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยปรากฏผล ดังนี้

1.1 ประชาชนผู้ลงทะเบียนคนยากจน/มีหนี้สินภาคประชาชนได้รับโอกาสเข้ารับบริการการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาความยากจน ดังจะเห็นได้จากผลการประเมิน ที่พบว่า ประชาชนกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมโครงการเป็นผู้จดทะเบียนคนยากจน คิดเป็นร้อยละ 83.52 ($n = 4,598$) และพบว่าผู้ที่จดทะเบียนคนยากจน ส่วนใหญ่ เป็นประเภท ส.ย.6 : หนี้สินภาคประชาชน คิดเป็นร้อยละ 61.34 รองลงมา ส.ย.1 : ปัญหาที่ดินทำกิน คิดเป็นร้อยละ 53.73 และ ส.ย.7 : ที่อยู่อาศัยของคนจน คิดเป็นร้อยละ 35.84 ตามลำดับ

1.2 ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย มีความรู้ ทักษะประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ ดังจะเห็นได้จากการผลประเมิน ที่พบว่า ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์และความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการทุกประเด็นอยู่ในระดับ “มาก” โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ การได้รับความรู้เพื่อประกอบอาชีพหลักและอาชีพเสริม ($\bar{X} = 3.93$) การนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 3.91$) การนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาอาชีพของตนเอง/ครอบครัว ($\bar{X} = 3.88$) การสร้างนิสัยใฝ่รู้เพื่อการพัฒนาอาชีพของตนเอง/ครอบครัว ($\bar{X} = 3.84$) การลดรายจ่ายของตนเอง/ครอบครัว ($\bar{X} = 3.81$) การได้รับความรู้ในการนำทรัพยากรที่มีในชุมชนมาใช้ในการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 3.79$) การเพิ่มพูนทักษะฝีมือแรงงานด้านอาชีพ ($\bar{X} = 3.78$) การเพิ่มรายได้ให้กับตนเอง/ครอบครัว ($\bar{X} = 3.77$) การนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 3.76$) การได้รับรู้ข่าวสาร ความรู้เพื่อการพัฒนาอาชีพ ($\bar{X} = 3.75$) การได้เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพของชุมชน ($\bar{X} = 3.71$) การได้รับการจ้างงาน/การมีงานทำ ($\bar{X} = 3.64$) การได้รับความรู้ในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาอาชีพ ($\bar{X} = 3.59$) และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ในการประกอบและพัฒนาอาชีพ ($\bar{X} = 3.56$) ตามลำดับ

1.3 ประชาชนกลุ่มเป้าหมายสามารถปรับเปลี่ยนวิถีคิด พฤติกรรมในการแก้ปัญหาความยากจนเป็นรายบุคคล ดังจะเห็นได้จากการผลประเมิน ที่พบว่า ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีค่าเฉลี่ยของการปรับเปลี่ยนวิถีคิด และพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายในการแก้ไขความยากจนทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ เห็นว่า การพนัน ยาเสพติด และอบายมุขทั้งหลายทำให้เกิดปัญหาความยากจน ($\bar{X} = 4.31$) การแก้ปัญหาความยากจนต้องรู้จักการพึ่งพาตนเองก่อนที่จะขอความช่วยเหลือจากคนอื่น ($\bar{X} = 4.25$) วิถีคิดแบบเศรษฐกิจพอเพียงสามารถเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาคความยากจนได้ ($\bar{X} = 4.19$) การใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยของตนเองและครอบครัว ทำให้เกิดปัญหาความยากจน ($\bar{X} = 4.12$) การใฝ่เรียนใฝ่รู้เพื่อพัฒนาอาชีพอยู่เสมอมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการแก้ปัญหาความยากจน ($\bar{X} = 4.08$) การจัดทำบัญชีครัวเรือนมีความจำเป็นทั้งต่อตนเองและครอบครัว ($\bar{X} = 4.07$) แนวคิดจากการเข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการสามารถนำไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X} = 4.04$) และการขาดทักษะ ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพทำให้เกิดปัญหาความยากจน ($\bar{X} = 3.97$) ตามลำดับ

1.4 ประชาชนกลุ่มเป้าหมายสามารถนำความรู้ และประสบการณ์ไปใช้ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ และขยายโอกาสในชีวิตประจำวันได้ ดังจะเห็นได้จากผลการประเมิน ที่พบว่า หลังจากร่วมกิจกรรมตามโครงการแล้วประชากรกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่สามารถลดรายจ่ายได้เดือนละ 1-500 บาท คิดเป็นร้อยละ 44.12 รองลงมา สามารถลดรายจ่ายได้เดือนละ 501-1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.02 และไม่แตกต่างจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 16.06 ตามลำดับ ส่วนใหญ่สามารถเพิ่มรายได้ ได้เดือนละ 1-500 บาท คิดเป็นร้อยละ 49.06 รองลงมา สามารถเพิ่มรายได้ได้เดือนละ 501-1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.63 และไม่แตกต่างจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 12.50 ตามลำดับ และส่วนใหญ่นำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 40.72 รองลงมา ประกอบอาชีพเสริม คิดเป็นร้อยละ 39.73 และกำลังมองหาช่องทางการนำไปใช้ประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 11.52 ตามลำดับ

2. ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโครงการ พบว่า ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามโครงการ ทุกประเด็นอยู่ในระดับ “มาก” โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจจากมากไปน้อย ดังนี้ วิทยากร/ผู้จัดกิจกรรมสามารถให้คำแนะนำในแต่ละกิจกรรมได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 3.93$) วิทยากร/ผู้จัดกิจกรรมมีความรับผิดชอบ และต่อตรงเวลา ($\bar{X} = 3.92$) เนื้อหาสาระที่ได้รับจากกิจกรรม ตรงกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ($\bar{X} = 3.82$) กิจกรรมมีเนื้อหาสาระที่สามารถนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้ ($\bar{X} = 3.80$) กิจกรรมมีความหลากหลาย ($\bar{X} = 3.73$) มีการจัดบรรยากาศในการจัดกิจกรรมได้ดี ($\bar{X} = 3.72$) ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.71$) และมีความพร้อมและความสมบูรณ์ของอุปกรณ์ เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 3.69$) ตามลำดับ

3. ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จากการดำเนินโครงการ กศน. เพื่อขจัดความยากจนระดับบุคคล (โครงการคาราวานแก่น) พบว่า ชุมชนรู้จักการออม ลดสิ่งฟุ่มเฟือย ใช้จ่ายอย่างเป็นระบบ สามารถปลดหนี้ คิดเป็น และแก้ปัญหาได้ มีแนวทางในการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและเกิดการพึ่งพาตนเองแบบเศรษฐกิจพอเพียง เกิดกำลังใจและมีทัศนคติในการดำรงชีวิตดีขึ้น มองเห็นคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมากขึ้นและสามารถนำมาใช้ให้เกิดมูลค่าเพื่อเป็นวัตถุดิบในการประกอบอาชีพได้ เกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียน เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ และมีความมุ่งมั่นและเชื่อมั่นในการจัดกิจกรรม/โครงการ ของ กศน. ดังจะเห็นได้จากชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ร่วมกัน มีความสนใจการเรียนรู้อาชีพต่าง ๆ เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน รู้จักการทำงานแบบกระบวนการกลุ่ม เกิดการพัฒนาศักยภาพตนเองและกลุ่มโดยมีการรวมกลุ่มกันเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพให้เป็นที่ยอมรับและจำหน่ายต่อไป และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพเสริม และพัฒนาอาชีพเดิม เช่น เดิมทำการเกษตรโดยใช้สารเคมี ก็เปลี่ยนเป็นทำการเกษตรปลอดสารเคมีหรือ

ไม่กี่เปลี่ยนเป็นใช้ปุ๋ยชีวภาพที่ทำขึ้นเอง เป็นต้น ส่งผลให้ประชาชนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เนื่องจากได้รับบริการสังคมเพียงพอต่อการดำรงชีวิตพื้นฐานอย่างทั่วถึงทั้งทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ และการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น มีความสามัคคีกันมากขึ้น ชุมชนเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ พออยู่พอกิน รักบ้านเกิด มีจิตสำนึกช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ในระดับบุคคล และชุมชนได้ซึ่งจะนำไปสู่การเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ในชุมชนได้อย่างต่อเนื่องต่อไป

โครงการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (โครงการ กศน. เสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้)

1. การบรรลุวัตถุประสงค์หรือประสิทธิผลของโครงการ พบว่า โครงการมีประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยปรากฏผล ดังนี้

1.1 นักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษาปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในโครงการพระราชดำริฯ ที่เข้าร่วมกิจกรรมหรือผ่านกระบวนการเรียนรู้ในจังหวัด ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ร้อยละ 100 ร้อยละ 100 และร้อยละ 70 ตามลำดับ ได้รับการยกระดับความรู้ มีอาชีพ มีรายได้ สุขภาพแข็งแรง ครอบครัวมีความสุข ดังจะเห็นได้จากผลการประเมินที่พบว่า นักเรียนในสถาบันศึกษาปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเห็นว่าได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการทุกประเด็นอยู่ในระดับ “มาก” ยกเว้น ประโยชน์ในการได้รับการแนะนำตลาดและแหล่งเงินทุนอาชีพ ($\bar{X} = 3.36$) อยู่ในระดับ “ปานกลาง” โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การได้ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างสม่ำเสมอ เช่น การทำบุญ ตักบาตร สวดมนต์ ฟังเทศน์ ฟังธรรม หรือการทำละหมาด เป็นต้น ($\bar{X} = 4.34$) การไม่ติดสิ่งเสพติดและอบายมุขต่าง ๆ เช่น การไม่ดื่มสุรา การไม่สูบบุหรี่ และการไม่เล่นการพนัน เป็นต้น ($\bar{X} = 4.28$) การได้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งเมื่อมีอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ เช่น การเลือกตั้ง ส.ส. หรือ อบต. เป็นต้น ($\bar{X} = 4.08$) ได้รับความรู้ในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ เช่น สุขภาพอนามัย คุณธรรมจริยธรรม สิ่งแวดล้อม และประชาธิปไตย เป็นต้น ($\bar{X} = 3.97$) ได้รับความรู้ด้านอาชีพ ($\bar{X} = 3.96$) ได้รับการแนะแนวการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ($\bar{X} = 3.91$) ความสามารถอ่านออกและเขียนภาษาไทยได้ ($\bar{X} = 3.86$) การออกกำลังกายเป็นประจำ ($\bar{X} = 3.85$) ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมให้กับครอบครัว ($\bar{X} = 3.83$) ความสามารถดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ($\bar{X} = 3.79$) ความสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารเพื่อทันโลก ทันเหตุการณ์ และนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 3.75$) ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมให้กับชุมชน ($\bar{X} = 3.73$) มีโอกาสได้ศึกษาดูงาน ท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ ($\bar{X} = 3.69$) และความสามารถใช้ยาที่ถูกต้องเหมาะสม ($\bar{X} = 3.65$) และพบว่า บุคลากรในสถาบันศึกษาปอเนาะเห็นว่าได้ประโยชน์จากการ

เข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การได้ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างสม่ำเสมอ เช่น การทำบุญตักบาตร สวดมนต์ ฟังเทศน์ ฟังธรรม หรือการทำละหมาด เป็นต้น ($\bar{X} = 4.34$) การไม่ติดสิ่งเสพติดและอบายมุขต่าง ๆ เช่น การไม่ดื่มสุรา การไม่สูบบุหรี่ และการไม่เล่นการพนัน เป็นต้น ($\bar{X} = 4.31$) การได้อบรมจริยธรรมให้กับบุตรหลานในครอบครัวให้เป็นคนดี ($\bar{X} = 4.26$) การได้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เช่น การเลือกตั้ง ส.ส. หรือ อบต. เป็นต้น ($\bar{X} = 4.18$) ได้รับความรู้ด้านอาชีพ ($\bar{X} = 3.98$) การได้รับโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ของชุมชนหรือท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.94$) มีโอกาสได้รับการแนะนำในการจัดกิจกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 3.92$) ได้รับความรู้ในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ เช่น สุขภาพอนามัย คุณธรรมจริยธรรม สิ่งแวดล้อม และประชาธิปไตย เป็นต้น และความสามารถพัฒนาอาชีพเดิมให้มีคุณภาพมากขึ้น ($\bar{X} = 3.88$ เท่ากัน) ความสามารถในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ($\bar{X} = 3.86$) ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมให้กับชุมชน ($\bar{X} = 3.84$) ความสามารถประกอบอาชีพเสริมเพิ่มรายได้และความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมให้กับครอบครัว ($\bar{X} = 3.83$ เท่ากัน) ความสามารถสร้างอาชีพใหม่ได้ ($\bar{X} = 3.77$) ความสามารถอ่านออกและเขียนภาษาไทยได้ ($\bar{X} = 3.75$) ความสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารเพื่อทันโลก ทันเหตุการณ์ และนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 3.73$) การออกกำลังกายเป็นประจำ ($\bar{X} = 3.70$) ความสามารถใช้จ่ายที่ถูกต้องเหมาะสม ($\bar{X} = 3.67$) มีโอกาสได้ศึกษาดูงานท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ ($\bar{X} = 3.64$) และได้รับการแนะนำตลาดและแหล่งเงินทุนอาชีพ ($\bar{X} = 3.59$) ตามลำดับ ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 70 ของนักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษาปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในโครงการพระราชดำริฯ ใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ที่เข้าร่วมกิจกรรมหรือผ่านกระบวนการเรียนรู้ได้รับการยกระดับความรู้ มีอาชีพ มีรายได้ สุขภาพแข็งแรงครอบครัวมีความสุข

1.2 ประชาชนในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ร้อยละ 100 ร้อยละ100 และร้อยละ80 ตามลำดับ ที่เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการสื่อสารภาษาไทย สามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ ดังจะเห็นได้จากผลการประเมิน ที่พบว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรม ผู้ไม่รู้หนังสือไทยมีทักษะการฟังได้พอสมควรมากที่สุด (n = 430) รองลงมาได้ค่อนข้างมาก (n = 212) และได้บ้างเล็กน้อย (n = 172) ตามลำดับ มีทักษะการพูดได้พอสมควรมากที่สุด (n = 419) รองลงมาได้ค่อนข้างมาก (n =263) และได้บ้างเล็กน้อย (n =83) ตามลำดับ มีทักษะการอ่านได้พอสมควรมากที่สุด (n = 420) รองลงมาได้ค่อนข้างมาก (n = 225) และได้รู้เรื่องทั่วไปในชีวิตประจำวัน (n =100) ตามลำดับ และมีทักษะการเขียนได้พอสมควรมากที่สุด (n = 460) รองลงมาได้ค่อนข้างมาก (n = 218) และได้บ้างเล็กน้อย (n = 107) ตามลำดับ

ซึ่งต่างจากก่อนเข้าร่วมกิจกรรม จะเห็นว่าผู้ไม่รู้หนังสือไทยส่วนใหญ่จะไม่สามารถ ฟัง พูด อ่าน เขียน ได้เลย หรือ ได้บ้างเล็กน้อยเท่านั้น ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 80 ประชาชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการสื่อสารภาษาไทย สามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้

1.3 เด็กด้อยโอกาสและเยาวชนนอกระบบโรงเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ร้อยละ 100.00 ร้อยละ 100.00 และร้อยละ 70 ตามลำดับ ได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ทั้งในด้าน การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาพัฒนาอาชีพ และการได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดังจะเห็นได้จากผลการประเมิน ที่พบว่า เยาวชนและผู้ด้อยโอกาส เห็นว่าได้ประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการทุกประเด็น อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การได้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งเมื่อมีอายุครบ 18 ปี บริบูรณ์ เช่น การเลือกตั้ง ส.ส. หรือ อบต. เป็นต้น ($\bar{X} = 4.08$) ความสามารถอ่านออกและเขียนภาษาไทยได้ ($\bar{X} = 3.99$) การได้ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างสม่ำเสมอ เช่น การทำบุญตักบาตร สวดมนต์ ฟังเทศน์ ฟังธรรม หรือการทำละหมาด เป็นต้น ($\bar{X} = 3.92$) ได้รับการแนะนำการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ($\bar{X} = 3.91$) การไม่ติดสิ่งเสพติดและอบายมุขต่าง ๆ เช่น การไม่ดื่มสุรา การไม่สูบบุหรี่ และการไม่เล่นการพนัน เป็นต้น ($\bar{X} = 3.89$) ได้รับความรู้ในการพัฒนาทักษะชีวิตต่าง ๆ เช่น สุขภาพอนามัย คุณธรรมจริยธรรม สิ่งแวดล้อมและประชาธิปไตย เป็นต้น ($\bar{X} = 3.85$) การออกกำลังกายเป็นประจำ ($\bar{X} = 3.84$) ได้รับความรู้ด้านของอาชีพ ($\bar{X} = 3.79$) ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมให้กับชุมชน ($\bar{X} = 3.77$) มีโอกาสได้ศึกษาดูงาน ท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ ($\bar{X} = 3.76$) ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมให้กับครอบครัว ($\bar{X} = 3.75$) ความสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารเพื่อทันโลก ทันเหตุการณ์ และนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 3.73$) ความสามารถดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ($\bar{X} = 3.70$) ความสามารถใช้จ่ายที่ถูกต้องเหมาะสม ($\bar{X} = 3.58$) ได้รับการแนะนำตลาดและแหล่งเงินทุนอาชีพ ($\bar{X} = 3.56$) ตามลำดับ ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือร้อยละ 70 ของเด็กด้อยโอกาสและเยาวชนนอกระบบโรงเรียนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เข้าร่วมกิจกรรมได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ทั้งในด้าน การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาพัฒนาอาชีพ และการได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

1.4 ประชาชนทั่วไปผู้เข้าร่วมปฏิบัติศาสนกิจในวัดและมัสยิด ในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ร้อยละ 100.00 ร้อยละ 100.00 และร้อยละ 95 ตามลำดับ ได้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือร้อยละ 80 ของประชาชนทั่วไปผู้เข้าร่วมปฏิบัติศาสนกิจในวัดและมัสยิด ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน

1.5 แม่บ้านที่เข้าร่วมกิจกรรมหรือผ่านกระบวนการเรียนรู้ ในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ร้อยละ 100.00 ร้อยละ 100.00 และร้อยละ 80 ตามลำดับ ได้รับความรู้ด้าน การศึกษา ด้านอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้มีรายได้ สุขภาพแข็งแรง และครอบครัวมีความสุข ดังจะเห็นได้จากผลการประเมิน ที่พบว่า แม่บ้านที่เข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการเห็นว่าได้รับ ประโยชน์ด้านทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ และการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกประเด็นอยู่ในระดับ “มาก” โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การได้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เช่น การเลือกตั้ง ส.ส. หรือ อบต. เป็นต้น ($\bar{X} = 4.21$) การได้ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างสม่ำเสมอ เช่น การทำบุญ ตักบาตร สวดมนต์ ฟังเทศน์ ฟังธรรม หรือการทำละหมาด เป็นต้น ($\bar{X} = 4.15$) การไม่ติด สิ่งเสพติดและอบายมุขต่าง ๆ เช่น การไม่ดื่มสุรา การไม่สูบบุหรี่ และการไม่เล่นการพนัน เป็นต้น ($\bar{X} = 4.14$) การได้อบรมจริยธรรมให้กับบุตรหลานในครอบครัวให้เป็นคนดี ($\bar{X} = 4.12$) ความสามารถ อ่านออกและเขียนภาษาไทยได้ ($\bar{X} = 3.99$) การได้รับโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น เพื่อประโยชน์ของชุมชนหรือท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.90$) ได้รับความรู้ด้านอาชีพ และได้รับความรู้ใน การพัฒนาทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ เช่น สุขภาพอนามัย คุณธรรมจริยธรรม สิ่งแวดล้อม และ ประชาธิปไตย เป็นต้น ($\bar{X} = 3.89$ เท่ากัน) ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับจาก การเข้าร่วมกิจกรรมให้กับครอบครัว ($\bar{X} = 3.83$) ความสามารถประกอบอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ ($\bar{X} = 3.82$) ความสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารเพื่อทันโลก ทันเหตุการณ์ และนำมาปรับใช้ใน การดำเนินชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 3.81$) ความสามารถพัฒนาอาชีพเดิมให้มีคุณภาพมากขึ้น และ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมให้กับชุมชน ($\bar{X} = 3.80$ เท่ากัน) ความสามารถใช้จ่ายที่ถูกต้องเหมาะสม ($\bar{X} = 3.79$) มีโอกาสได้รับการแนะนำในการจัดกิจกรรม การศึกษาขั้นพื้นฐาน และความสามารถสร้างอาชีพใหม่ได้ ($\bar{X} = 3.76$ เท่ากัน) มีโอกาสได้ศึกษา ดูงาน ท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ ($\bar{X} = 3.74$) ได้รับการแนะนำตลาดและแหล่งเงินทุนอาชีพ ($\bar{X} = 3.73$) การออกกำลังกายเป็นประจำ ($\bar{X} = 3.71$) และความสามารถในการดูแลรักษา สิ่งแวดล้อมในชุมชน ($\bar{X} = 3.70$) ตามลำดับ ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 70 ของแม่บ้านที่เข้าร่วมกิจกรรมหรือผ่านกระบวนการเรียนรู้ใน 3 จังหวัดชายแดน ภาคใต้ ได้รับความรู้ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้มีรายได้ สุขภาพ แข็งแรง และครอบครัวมีความสุข

2. ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโครงการ พบว่า ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามโครงการ ทุกประเด็นอยู่ในระดับ “มาก” โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจจากมากไปน้อย ดังนี้ กิจกรรมมีความหลากหลาย ($\bar{X} = 3.97$) กิจกรรมมีเนื้อหาสาระที่สามารถนำไปเป็นแนวทางใน การดำเนินชีวิตได้ ($\bar{X} = 3.96$) วิทยากร/ผู้จัดกิจกรรมสามารถให้คำแนะนำในแต่ละกิจกรรม

ได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 3.95$) วิทยากร/ผู้จัดกิจกรรมมีความรับผิดชอบ และตรงต่อเวลา ($\bar{X} = 3.94$) เนื้อหาสาระที่ได้รับจากกิจกรรมตรงกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ($\bar{X} = 3.90$) ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.82$) มีการจัดบรรยากาศในการจัดกิจกรรมได้ดี ($\bar{X} = 3.78$) และมีความพร้อมและความสมบูรณ์ของอุปกรณ์ เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 3.72$) ตามลำดับ

3. ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จากการดำเนินโครงการ กศน. เสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (โครงการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้) พบว่า **ประชาชนผู้ไม่รู้หนังสือไทยมีความต้องการเรียนรู้ภาษาไทย รักภาษาไทย และมีความภาคภูมิใจต่อความเป็นคนไทยพูดภาษาไทยได้** ดังจะเห็นได้จากผลการประเมิน ที่พบว่า ผู้ไม่รู้หนังสือไทยมีเจตคติต่อการเรียนภาษาไทยทุกประเด็นอยู่ในระดับ “มาก” โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การเรียนภาษาไทยทำให้มีความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.17$) การเรียนภาษาไทยได้เปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าใช้ความคิด ($\bar{X} = 4.11$) ข้าพเจ้าชอบซักถามปัญหาในการเรียนภาษาไทย ($\bar{X} = 4.05$) การเรียนภาษาไทยเป็นการรักษาวัฒนธรรมไทย ($\bar{X} = 4.01$) ข้าพเจ้ามักจะใช้เวลาว่างในการขบคิดปัญหาในการเรียนภาษาไทย ($\bar{X} = 3.93$) ข้าพเจ้าชอบมีส่วนร่วมในการเรียนภาษาไทย ($\bar{X} = 3.90$) การเรียนภาษาไทยเป็นสิ่งที่ไม่ล้าหลัง ($\bar{X} = 3.86$) การเรียนภาษาไทยทำให้ได้ความรู้แปลกใหม่ ($\bar{X} = 3.85$) ข้าพเจ้าเห็นด้วยที่ว่า การเรียนภาษาไทยมีประโยชน์ ($\bar{X} = 3.82$) การเรียนภาษาไทยไม่ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อหน่าย ($\bar{X} = 3.80$) ข้าพเจ้ามีความสุขเมื่อได้เรียนวิชาภาษาไทย ($\bar{X} = 3.79$) การเรียนภาษาไทยเป็นสิ่งที่น่าติดตาม ($\bar{X} = 3.76$) การเรียนภาษาไทยทำให้ข้าพเจ้าเพลิดเพลิน ($\bar{X} = 3.70$) การเรียนภาษาไทยทำให้ข้าพเจ้าพัฒนาสมอง ($\bar{X} = 3.69$) และการเรียนภาษาไทยทำให้ข้าพเจ้ามีความเชื่อมั่นในตนเอง ($\bar{X} = 3.51$) ตามลำดับ **และพบว่าประชาชนกลุ่มเป้าหมายในชุมชนมีความรักสามัคคีและเข้าใจกันมากขึ้น** ดังจะเห็นได้จากผลประเมินที่พบว่า กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรมสร้างมวลชนสร้างมิตรในวัดและมัสยิดกับ กศน. หลังเข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้สึกต่อคนที่นับถือต่างศาสนาเป็นคนปกติทั่วไปสามารถคบหาเป็นเพื่อนบ้านได้มากที่สุด โดยคิดเป็นร้อยละ 83.84 มีเพื่อนบ้านที่คบหาในชุมชนที่นับถือศาสนาเดียวกันมากขึ้น โดยคิดเป็นร้อยละ 75.61 และมีเพื่อนบ้านที่คบหาในชุมชนที่นับถือศาสนาต่างกันมากขึ้น โดยคิดเป็นร้อยละ 67.39 มีความสามัคคีกันในชุมชนมากขึ้น โดยคิดเป็นร้อยละ 87.30 และมีความเข้าใจกันในชุมชนมากขึ้น โดยคิดเป็นร้อยละ 87.73

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	0
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	0
สารบัญ	0
สารบัญตาราง	0
บทที่ 1 บทนำ	1
- หลักการและเหตุผล	1
- วัตถุประสงค์ของการประเมิน	2
- ขอบเขตของการประเมิน	2
> รูปแบบการประเมิน	2
> แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง	3
- นิยามศัพท์เฉพาะ	5
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
- ความหมายของโครงการ	8
- การประเมินโครงการ	9
> ความหมายของการประเมิน	9
> ความสำคัญของการประเมินโครงการ	9
> ประเภทของการประเมินโครงการ	10
> การประเมินผลเชิงระบบ	17
- โครงการ Flag-ship ของรัฐบาลในส่วนของ กศน. ปีงบประมาณ 2549	18
> โครงการคาราวานเสริมสร้างความอบอุ่นและความเข้มแข็งให้กับ ครอบครัวและเยาวชนนอกโรงเรียน (โครงการคาราวานเสริมสร้างเด็ก)	18
> โครงการการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาความยากจน (โครงการ กศน. เพื่อขจัดความยากจนระดับบุคคล)	22
> โครงการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (โครงการ กศน. เสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้)	25

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมิน	31
กรอบแนวคิดในการประเมิน	31
แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง	32
วิธีดำเนินการประเมิน	37
➢ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน	37
➢ การเก็บรวบรวมข้อมูล	38
➢ การวิเคราะห์ข้อมูล	38
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	39
โครงการคาราวานเสริมสร้างความอบอุ่นและความเข้มแข็งให้กับครอบครัว และเยาวชนนอกโรงเรียน (โครงการคาราวานเสริมสร้างเด็ก)	39
➢ ชุดที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยป้อน	39
➢ ชุดที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านกระบวนการ	46
➢ ชุดที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านผลผลิต	51
โครงการการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาคความยากจน (โครงการ กศน. เพื่อขจัดความยากจนระดับบุคคล)	58
➢ ชุดที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยป้อน	58
➢ ชุดที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านกระบวนการ	63
➢ ชุดที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านผลผลิต	69
โครงการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (โครงการ กศน. เสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้)	77
➢ ชุดที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยป้อน	77
➢ ชุดที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านกระบวนการ	82
➢ ชุดที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านผลผลิต	88
บทที่ 5 สรุปผลการประเมิน อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	111
สรุปผลการประเมิน	114
อภิปรายผล	142

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ข้อเสนอแนะ	149
➢ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ	149
➢ ข้อเสนอแนะเพื่อการประเมินครั้งต่อไป	150
บรรณานุกรม	151
ภาคผนวก	153
➢ ภาคผนวก ก ภาพกิจกรรม	154
➢ ภาคผนวก ข คณะผู้จัดทำ	163

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างเยาวชน พ่อแม่ผู้ปกครอง จำแนกตามจังหวัดน่าน	33
ตาราง 2	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนกลุ่มเป้าหมายโครงการคาราวานแก้จน จำแนกตามกลุ่มศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด/กรุงเทพมหานคร	34
ตาราง 3	จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักเรียนในสถาบันศึกษาปอเนาะ ประชาชนผู้ไม่รู้หนังสือ เยาวชนและผู้ด้อยโอกาส ประชาชนทั่วไปที่ประกอบศาสนกิจในวัดและมัสยิด และแม่บ้าน จำแนกตามจังหวัดน่าน	36
ตาราง 4	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารที่มีความเห็นต่อความเพียงพอ ความเหมาะสมของบุคลากรที่รับผิดชอบและร่วมดำเนินการโครงการและ การแก้ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร	40
ตาราง 5	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารที่มีความเห็นต่อความเพียงพอของ วัสดุอุปกรณ์ และการแก้ปัญหาเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์	41
ตาราง 6	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารที่มีต่อความเพียงพอของงบประมาณและ การแก้ปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณ	41
ตาราง 7	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารที่มีความเห็นต่อความเหมาะสมของ ระยะเวลาและการแก้ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาดำเนินการ	42
ตาราง 8	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารที่มีความเห็นต่อการมีส่วนร่วมและสนับสนุน ของชุมชนในด้านต่างๆ	42
ตาราง 9	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารที่นำทฤษฎี/หลักวิชาต่างๆ มาใช้ใน การดำเนินการโครงการ/กิจกรรมตามโครงการ	43
ตาราง 10	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารที่มีความเห็นต่อความสอดคล้อง ของกิจกรรมในหลักสูตรกับวัตถุประสงค์ของโครงการ	44
ตาราง 11	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ และความคาดหวังต่อโครงการของผู้รับผิดชอบโครงการ	45
ตาราง 12	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารที่มีการบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ ตามโครงการ	47
ตาราง 13	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการปฏิบัติการบริหาร จัดการบุคลากรของผู้บังคับบัญชาในความเห็นของบุคลากรผู้รับผิดชอบโครงการ	50
ตาราง 14	จำนวนและร้อยละของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมโครงการจำแนก ตามข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ	51

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตาราง 15 จำนวนและร้อยละของพ่อแม่/ผู้ปกครอง ที่เข้าร่วมกิจกรรมโครงการ จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ	52
ตาราง 16 จำนวนและร้อยละของกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับความรู้ด้านต่าง ๆ จาก การเข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการ	53
ตาราง 17 จำนวนและร้อยละของกลุ่มเป้าหมายในการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน	54
ตาราง 18 จำนวนและร้อยละของพ่อแม่ผู้ปกครองที่เข้าร่วมโครงการที่สามารถจัด กิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อสร้างความอบอุ่นและความเข้มแข็งให้กับ ครอบครัวในชุมชน	54
ตาราง 19 จำนวนและร้อยละของเยาวชนจำแนกตามระดับสัมพันธภาพในครอบครัว ในประเด็นต่าง ๆ	55
ตาราง 20 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของเยาวชน พ่อแม่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโครงการ	56
ตาราง 21 จำนวนเยาวชน และพ่อแม่ผู้ปกครองตามโครงการคาราวานเสริมสร้าง ความอบอุ่นและความเข้มแข็งให้กับครอบครัวและเยาวชนนอกโรงเรียน ที่ให้ข้อเสนอแนะ	57
ตาราง 22 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารที่มีความเห็นต่อความเพียงพอ ความเหมาะสมของบุคลากรที่รับผิดชอบและร่วมดำเนินการโครงการ และการแก้ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร	58
ตาราง 23 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารที่มีความเห็นต่อความเพียงพอของ วัสดุอุปกรณ์และการแก้ปัญหาเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์	59
ตาราง 24 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารที่มีความเห็นต่อความเพียงพอของ งบประมาณและการแก้ปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณ	59
ตาราง 25 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารมีความเห็นต่อความเหมาะสมของ ระยะเวลาและการแก้ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาดำเนินการ	60
ตาราง 26 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารที่มีความเห็นต่อการมีส่วนร่วมและ สนับสนุนของชุมชนในด้านต่างๆ	60

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตาราง 27 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารที่นำทฤษฎี/หลักวิชาต่างๆ มาใช้ในการดำเนินการโครงการ/กิจกรรมตามโครงการ	61
ตาราง 28 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารที่มีความเห็นต่อความสอดคล้องของกิจกรรมในหลักสูตรกับวัตถุประสงค์ของโครงการ	61
ตาราง 29 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ และความคาดหวังต่อโครงการ ของผู้รับผิดชอบโครงการ	62
ตาราง 30 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารที่ดำเนินการบริหารจัดการตามโครงการในด้านต่าง ๆ	65
ตาราง 31 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการปฏิบัติการบริหารจัดการบุคลากรของผู้บังคับบัญชาในความคิดเห็นของบุคลากรผู้รับผิดชอบโครงการ	68
ตาราง 32 จำนวนและร้อยละของกลุ่มเป้าหมายจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานในด้านต่าง ๆ	69
ตาราง 33 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของประโยชน์และความรู้ของกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการ	71
ตาราง 34 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปรับเปลี่ยนวิถีคิด และพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายในการแก้ไขความยากจน	72
ตาราง 35 จำนวนและร้อยละของกลุ่มเป้าหมายจำแนกตามการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในด้านต่าง ๆ	74
ตาราง 36 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายต่อกิจกรรมการเรียนรู้ของโครงการ	75
ตาราง 37 จำนวนกลุ่มเป้าหมายตามโครงการการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญห ความยากจนที่ให้ข้อเสนอแนะ	76
ตาราง 38 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารที่มีความเห็นต่อความเพียงพอ ความเหมาะสมของบุคลากรที่รับผิดชอบและร่วมดำเนินการโครงการ และการแก้ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร	77
ตาราง 39 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารที่มีความเห็นต่อความเพียงพอของวัสดุอุปกรณ์และการแก้ปัญหาเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์	78

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตาราง 40 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารที่มีความเห็นต่อความเพียงพอของ งบประมาณและการแก้ปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณ	78
ตาราง 41 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารที่มีความเห็นต่อความเหมาะสมของ ระยะเวลาและการแก้ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาดำเนินงานโครงการ	79
ตาราง 42 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารที่มีความเห็นต่อการมีส่วนร่วมและ การสนับสนุนของชุมชนในด้านต่าง ๆ	79
ตาราง 43 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารที่นำทฤษฎี/หลักวิชาต่าง ๆ มาใช้ใน การดำเนินการโครงการ/กิจกรรมตามโครงการ	80
ตาราง 44 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารที่มีความเห็นต่อความสอดคล้องของ กิจกรรมในหลักสูตรกับวัตถุประสงค์ของโครงการ	80
ตาราง 45 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ และความคาดหวังต่อโครงการของผู้รับผิดชอบโครงการ	81
ตาราง 46 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารที่ดำเนินการบริหารจัดการตามโครงการ ในด้านต่าง ๆ	84
ตาราง 47 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการปฏิบัติการบริหาร จัดการบุคลากรของผู้บังคับบัญชาในความเห็นของบุคลากรผู้รับผิดชอบโครงการ	87
ตาราง 48 จำนวนและร้อยละของนักเรียนและบุคลากรในสถาบันศึกษาปอเนาะและ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ	88
ตาราง 49 จำนวนและร้อยละของบุคลากรในสถาบันศึกษาปอเนาะและโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลาม จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ	89
ตาราง 50 จำนวนและร้อยละของประชาชนผู้ไม่รู้หนังสือจำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน ด้านต่าง ๆ	90
ตาราง 51 จำนวนและร้อยละของเยาวชนและผู้ด้อยโอกาสจำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน ด้านต่าง ๆ	92
ตาราง 52 จำนวนและร้อยละของประชาชนทั่วไปที่ร่วมประกอบศาสนกิจที่วัดและ มัสยิด จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ	93
ตาราง 53 จำนวนและร้อยละของแม่บ้านจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ	94

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตาราง 54 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับ ประโยชน์ด้านทักษะชีวิต ทักษะอาชีพและการศึกษาขั้นพื้นฐานของ นักเรียนในสถาบันศึกษาปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม	96
ตาราง 55 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับ ประโยชน์ด้านทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ และการศึกษาขั้นพื้นฐานของ บุคลากรในสถาบันศึกษาปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม	98
ตาราง 56 จำนวนความถี่เกี่ยวกับทักษะการใช้ภาษาไทยของผู้ไม่รู้หนังสือก่อน และหลังการเข้าร่วมกิจกรรม	100
ตาราง 57 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับเจตคติที่มีต่อ การเรียนภาษาไทยของผู้ไม่รู้หนังสือ	101
ตาราง 58 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ด้าน ทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ และการศึกษาขั้นพื้นฐานของเยาวชนและผู้ด้อยโอกาส	102
ตาราง 59 จำนวนและร้อยละแหล่งเรียนรู้ในวัดและมัสยิดของชุมชนในจังหวัด ชายแดนภาคใต้	104
ตาราง 60 จำนวนและร้อยละของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรมสร้างมวลชน สร้างมิตรในวัดและมัสยิดกับ กศน. จำแนกตามความรู้สึกต่อคนที่นับถือ ต่างศาสนาหลังเข้าร่วมกิจกรรม	105
ตาราง 61 จำนวนและร้อยละของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรมสร้างมวลชน สร้างมิตรในวัดและมัสยิดกับ กศน. จำแนกตามระดับความมากของ การคบหาเพื่อนบ้านที่นับถือศาสนาเดียวกันและต่างกันหลังเข้าร่วมกิจกรรม	105
ตาราง 62 จำนวนและร้อยละของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรมสร้างมวลชน ในวัดและมัสยิดกับ กศน. จำแนกตามระดับความมากน้อยของความสามัคคี และความเข้าใจกันในชุมชนหลังเข้าร่วมกิจกรรม	106
ตาราง 63 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ ด้านทักษะชีวิต ทักษะอาชีพและการศึกษาขั้นพื้นฐานของแม่บ้าน	106
ตาราง 64 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเห็นพอใจของกลุ่มเป้าหมาย ต่อกิจกรรมการเรียนรู้ของโครงการจำแนกตามกิจกรรม	109
ตาราง 65 จำนวนกลุ่มเป้าหมายตามโครงการพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ให้ข้อเสนอแนะ	110

